

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet slovenský jazyk a literatúra ako súčasť vzdelávacej oblasti *jazyk a komunikácia* je jedným z kľúčových všeobecno-vzdelávacích predmetov, ktorého obsahovú časť tvoria dve rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajúce zložky – jazyk a literatúra.

Podstatou predmetu je viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí.

Jazyková zložka predmetu sa zaoberá problematikou jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi, pričom primárne sa kladie dôraz na vnímanie jazyka ako potenciálneho zdroja osobného a kultúrneho obohatenia človeka. Do popredia sa vo vyučovaní jazyka dostáva analýza a interpretácia textov/prejavov a tvorba vlastných textov/prejavov, ktoré budú zodpovedať konkrétnej komunikačnej situácii. Kvalitné ovládanie materinského jazyka treba považovať za východisko lepších študijných výsledkov žiakov a ich schopnosti uplatniť sa na trhu práce a v súkromnom živote.

Literárna zložka kladie dôraz na rozvoj čítania ako estetického osvojovania umeleckého textu a postupné rozvíjanie čitateľských schopností smerujúcich od analýzy umeleckého textu ku schopnosti hodnotiť prečítaný text.

VŠEOBECNÉ CIELE PREDMETU

Žiak

- nadobúda a rozvíja pozitívny vzťah k materinskému jazyku a pochopí jeho potenciálne zdroje pre svoje osobné a kultúrne bohatstvo,
- si uvedomuje kultúrnu a jazykovú pestrosť v rámci Európy a sveta a v rámci jednotlivých sociálnych prostredí,
- dospieva k chápaniu odlišností v multikultúrnom prostredí, k tolerancii prostredníctvom významu jazyka pre národnú kultúru,
- si upevňuje komunikačné spôsobilosti – písať, počúvať, hovoriť,
- si zdokonaľuje čitateľskú gramotnosť, a to tak ako pri vecnom, tak aj umeleckom texte.

ŠPECIFICKÉ CIELE PREDMETU

1 Ústna a písomná komunikácia

Žiak

- vytvorí ucelené texty s rôznym cieľom pre dané publikum a vzhľadom na komunikačnú situáciu,
- používa informácie a ucelené textové pasáže z rozličných zdrojov,
- používa slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku,
- rešpektuje jazykové pravidlá,
- reviduje svoj ústny a písomný prejav,
- pri ústnom prejave využíva mimojazykové prostriedky.

2 Čítanie s porozumením

Žiak

- plynulo číta súvislý vecný a umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýcha, artikuluje a dodržiava spisovnú výslovnosť,
- si vie vybrať vhodný text na čítanie,
- dokáže porozumieť obsahu a významu vecného a umeleckého textu,
- vie analyzovať formálnu a obsahovú stránku textu a zhodnotiť ho z vlastného hľadiska,
- odlíši vetu a text, chápe funkciu viet a ich nadväznosť v texte,
- chápe význam lexikálnych jednotiek v texte.

3 Zapamätanie a reprodukcia

Žiak

- si dokáže zapamätať potrebné fakty a definície a vie demonštrovať ich znalosť,
- vie vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Žiaci dosiahnu požadovaný výkon po absolvovaní učebného odboru.

Jazyková zložka

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
1. Schopnosť vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah) a schopnosť aktívne počúvať .	1.1 Žiak po upozornení učiteľom dokáže opraviť svoj ústny a písomný prejav.	<ul style="list-style-type: none">tempo reči	Zvuková rovina jazyka a pravopis
	1.2 Žiak vie reprodukovať definíciu štandardizovaného jazykovedného pojmu a uplatniť ho v ústnom prejave.	<p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"><i>Prehľbovanie učiva o zvukovej rovine jazyka a pravopise zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov.</i>	

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>1. Schopnosť vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah) a schopnosť aktívne počúvať.</p>	<p>1.3 Žiak vie reprodukovať definície štandardizovaných jazykovedných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave.</p> <p>1.4 Žiak vie po upozornení učiteľom prispôbiť lexiku prejavu cieľu komunikácie a publiku.</p> <p>1.5 Žiak vie používať jazykové slovníky.</p> <p>1.6 Žiak po upozornení učiteľom dokáže opraviť svoj ústny a písomný prejav.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odborné názvy/termíny • jazykové slovníky • materinský jazyk • úradný (štátny) jazyk • cudzí jazyk <p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehlbovanie učiva o lexikálnej rovine jazyka zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov.</i> 	<p>Lexikálna rovina jazyka</p>

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>1. Schopnosť vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah) a schopnosť aktívne počúvať.</p>	<p>1.7 Žiak vie s pomocou učiteľa aplikovať v ústnom aj písomnom prejave nadobudnuté vedomosti z morfológie a pravopisu.</p> <p>1.8. Žiak po upozornení učiteľom dokáže opraviť svoj ústny a písomný prejav.</p> <p>1.9 Žiak vie reprodukovať definíciu štandardizovaného jazykovedného pojmu a uplatniť ho v písomnom a ústnom prejave.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zvrtné zámená <hr/> <p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehlbovanie učiva o morfologickej rovine jazyka zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov</i> 	<p>Morfologická rovina jazyka</p>

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>1. Schopnosť vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah) a schopnosť aktívne počúvať.</p>	<p>1.10 Žiak vie reprodukovať definície štandardizovaných jazykovedných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave.</p> <p>1.11 Žiak vie tvoriť jednoduché vety.</p> <p>1.12 Žiak vie tvoriť nenáročné jednoduché súvetia.</p> <p>1.13 Žiak vie s pomocou učiteľa uskutočniť revíziu vetnej skladby a interpunkcie vo svojom texte a opraviť chyby.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jednoduchá veta • jednoduché súvetie <hr/> <p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehlbovanie učiva o syntaktickej rovine jazyka zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov</i> 	<p>Syntaktická rovina jazyka</p>

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>1. Schopnosť vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah) a schopnosť aktívne počúvať.</p>	<p>1.14 Žiak vie reprodukovať definície štandardizovaných jazykovedných pojmov a uplatniť ich v písomnom a ústnom prejave.</p> <p>1.15 Žiak vie s pomocou učiteľa vytvoriť ucelený text na základe stanoveného slohového útvaru/žánru, resp. témy.</p> <p>1.16 Žiak vie s pomocou učiteľa vytvoriť osnovu a koncept svojho textu.</p> <p>1.17 Žiak vie s pomocou učiteľa podľa vopred stanovených kritérií porovnať slohové útvary/žánre a charakterizovať niektoré rozdiely v ich formálnej úprave.</p> <p>1.18 Žiak vie s pomocou učiteľa v rozličných informačných zdrojoch vyhľadať niektoré informácie (slová, vety, textové pasáže) súvisiace s obsahom jeho textu.</p> <p>1.19 Žiak vie po učiteľovom upozornení revidovať svoj ústny a písomný prejav.</p> <p>1.20 Žiak dokáže porozumieť počutému textu.</p> <p>1.21 Žiak vie roztriediť vypočuté informácie podľa dôležitosti.</p> <p>1.22 Žiak dokáže udržiavať s hovoriacim očný kontakt a formou mimojazykových prostriedkov dávať hovoriacemu najavo, že ho počúva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opis: predmetu, obrázku/ilustrácie, pracovného postupu • osnova • kľúčové slová • poznámky/konspekt • koncept • žiadosť, dotazník, štruktúrovaný životopis, objednávka, potvrdenie, informačný leták, úradný list • predtlač: prihláška, zápisnica, splnomocnenie • umelecký text • vecný text • spoločenské zásady komunikácie • defektná komunikácia • informácia • spôsoby spracovania informácií • kľúčové slová • propagácia • dezinformácia • projekt: príprava projektu, realizácia projektu, prezentácia projektu 	<p>Štylistická rovina Komunikácia Jazyková kultúra</p>

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>1. Schopnosť vyjadrovať sa adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah) a schopnosť aktívne počúvať.</p>	<p>1.23 Žiak vie jednoduchým spôsobom vyjadriť svoj vlastný názor na určitú tému. 1.24 Žiak vie klásť jednoduché doplňujúce otázky v prípade, že mu niečo z vypočutého textu nie je jasné. 1.25 Žiak vie jednoduchým spôsobom zhodnotiť ústny prejav hovoriaceho. 1.26 Žiak s pomocou učiteľa dodržiava v komunikačných situáciách zásady spoločenskej komunikácie a vie spoločensky vhodne vyjadriť aj svoje stanovisko k obsahu komunikácie. Pri vzniknutej defektnej komunikácii je ústretový a dokáže zmierniť napätie. 1.27 Dokáže spracovať text – vytvoriť z neho konspekt.</p>	<p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehlbovanie učiva o štylistickej rovine jazyka a pravopise zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov.</i> 	<p>Štylistická rovina Komunikácia Jazyková kultúra</p>

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
2. Čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty.	<p>2.1 Žiak vie s pomocou učiteľa a po predchádzajúcej príprave nahlas čítať známy text, ktorého obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam.</p> <p>2.2 Žiak vie reprodukovať definíciu štandardizovaného jazykovedného pojmu a uplatniť ho pri čítaní textu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tempo reči <p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehľbovanie učiva o zvukovej rovine jazyka a pravopise zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov.</i> 	Zvuková rovina jazyka a pravopis

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>2. Čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty.</p>	<p>2.3 Žiak vie s pomocou učiteľa vysvetliť štylistický význam niektorých jazykových prostriedkov v texte.</p> <p>2.4 Žiak vie identifikovať neznáme slová v texte a vyhľadať ich význam v jazykových slovníkoch.</p> <p>2.5 Žiak vie reprodukovať definície štandardizovaných jazykovedných pojmov a uplatniť ich pri čítaní a interpretácii textu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odborné názvy/termíny • jazykové slovníky <hr/> <p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehlbovanie učiva o lexikálnej rovine jazyka zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov</i> 	<p>Lexikálna rovina jazyka</p>

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
2. Čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty.	2.6 Žiak vie reprodukovať definíciu štandardizovaného jazykovedného pojmu a uplatniť ho pri čítaní.	<ul style="list-style-type: none"> • zvrtné zámená 	Morfologická rovina jazyka
		<p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehlbovanie učiva o morfolologickej rovine jazyka zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov</i> 	

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
2. Čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty.	2.7 Žiak vie s pomocou učiteľa nájsť v texte jednoduchú vetu a jednoduché súvetie a rozlíšiť ich.	<ul style="list-style-type: none"> • jednoduchá veta • jednoduché súvetie 	Syntaktická rovina jazyka
	2.8 Žiak vie reprodukovať definície štandardizovaných jazykovedných pojmov a uplatniť ich pri čítaní a interpretácii textu.	<p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehľadovanie učiva o syntaktickej rovine jazyka zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov</i> 	

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>2. Čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty.</p>	<p>2.9 Žiak vie zamerať svoje čítanie a zvoliť si vhodný text vzhľadom na cieľ čítania a svoje rozhodnutie vie zdôvodniť.</p> <p>2.10 Žiak vie rozlíšiť vecný a umelecký text.</p> <p>2.11 Žiak vie vyhľadať explicitne vyjadrené informácie v texte.</p> <p>2.12 Žiak vie určiť kľúčové slová v texte.</p> <p>2.13 Žiak vie s pomocou učiteľa jednoducho sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného textu.</p> <p>2.14 Žiak vie s pomocou učiteľa usporiadať v známom vecnom texte informácie podľa dôležitosti a udalosti v príbehu podľa časovej postupnosti.</p> <p>2.15 Žiak vie prerozprávať obsah textu.</p> <p>2.16 Žiak vie vyjadriť svoj čitateľský dojem z prečítaného umeleckého textu.</p> <p>2.17 Žiak vie reprodukovať definície štandardizovaných jazykovedných pojmov a uplatniť ich pri čítaní textu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • umelecký text • vecný text • spoločenské zásady komunikácie • defektná komunikácia <ul style="list-style-type: none"> • informácia • spôsoby spracovania informácií • kľúčové slová • propagácia • dezinformácia <p><u>Poznámka:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Prehľbovanie učiva o stylistickej rovine jazyka zo základnej školy na základe diagnostikovania žiakov</i> 	<p>Štylistická rovina Komunikácia Jazyková kultúra Práca s informáciami</p>

Literárna zložka

Kľúčové kompetencie a odborné zručnosti rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>Čitateľská kompetencia, verejná prezentácia textu.</p> <p>Reprodukovat' definície pojmov a používať ich pri práci s textom.</p> <p>Verejne prezentovať a obhajovať vlastný názor.</p>	<p>1.1 Žiak vie po primeranej príprave nahlas, plynulo a výrazne prečítať text úryvku.</p> <p>1.2 Žiak dokáže prerozprávať obsah prečítaného úryvku.</p> <p>1.3 Žiak vie nájsť postavy v úryvku diela a vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku.</p> <p>1.4 Žiak vie reprodukovat' definíciu pojmu poviedka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poviedka <p>Integrované pojmy z jazykovej zložky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tempo 	<p>Láska mladých ľudí</p> <p>(Odporúčame zaradiť v 1. ročníku)</p>

Kľúčové kompetencie a odborné zručnosti rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard	Obsahový štandard – pojmy	Tematický celok
<p>Čitateľská kompetencia, verejná prezentácia textu.</p> <p>Reprodukovat' definície pojmov a používať ich pri práci s textom.</p> <p>Verejne prezentovať a obhajovať vlastný názor.</p>	<p>2.1 Žiak vie po primeranej príprave nahlas, plynulo a výrazne prečítať text úryvku.</p> <p>2.2 Žiak dokáže prerozprávať obsah prečítaného úryvku.</p> <p>2.3 Žiak vie nájsť postavy v úryvku diela, vytvoriť ich jednoduchú charakteristiku a určiť vzťahy medzi nimi.</p> <p>2.4 Žiak vie reprodukovat' definíciu pojmu román a vie odlíšiť román od poviedky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • román <p>Integrované pojmy z jazykovej zložky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tempo 	<p>Rodina</p> <p>(Odporúčame zaradiť v 2. ročníku)</p>